

Hukuk Fakültesi Dergisi
Ankara Hacı Bayram Veli University
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068
Cilt / Volume XXVII Ekim / October 2023 Sayı / No. 4

**TÜKETİCİ LEHİNE GÜVENCE VEREN AVALİSTİN
SORUMLULUĞU (TKHK m. 4/6)***

LIABILITY OF THE AVALIST WHO ASSURES IN FAVOR OF THE
CONSUMER (CPL Art. 4/6)

Temel GÜNER**

ÖZET

[10.34246/ahbvuhfd.1257042](https://doi.org/10.34246/ahbvuhfd.1257042)

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) m. 4/5 hükmünde tüketici işlemleri nedeniyle sadece nama yazılı senet düzenlenebileceği, emre veya hamile yazılı senet düzenlenirse senedin tüketici bakımından geçersiz olacağı öngörülmüştür. Ancak emre veya hamiline yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliğinin bir mutlak def'i mi yoksa nispi def'i mi olduğu konusunda açık bir düzenleme yapılmamıştır. Ayrıca TKHK m. 4/6 hükmünde tüketici lehine verilen şahsi teminatların her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağı öngörülmüş ancak avalin bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda açık bir düzenleme yapılmamıştır. Çalışmada tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senetlerin tüketici bakımından geçersizliği ile tüketici lehine verilen avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağı konuları birbiriyle ilişkilendirilerek incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: *Tüketici Kredisi, Nama Yazılı Senet, Emre Yazılı Senet, Adi Kefalet, Aval.*

* Bu araştırma makalesi, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından 16.04.2021 tarihinde düzenlenen Teminat Hukuku Sempozyumu'nda "Özellikle Tüketici Kredilerinde Tüketici Lehine Güvence Veren Avalistin Sorumluluğu" başlığıyla sunulmuş olan bildirinin genişletilmiş tam metin halidir.

** **Arş. Gör.,** Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı/ ANKARA, **e-posta:** temelguner@hacettepe.edu.tr **ORCID:** 0000-0002-0446-9856, **DOI:** 10.34246/ahbvuhfd.1257042.

* **İntihal / Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / *This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.*

ABSTRACT

According to article 4/5 of the Law on the Protection of the Consumer (CPL), only registered deed can be issued for consumer transactions. If a promissory note or bearer paper is issued, they are invalid for the consumer. But no clear regulation has been made as to whether the invalidity is an absolute or relative defence. In addition, it is stipulated in the article 4/6 of CPL that the personal guarantees given in favor of the consumer will be considered ordinary guarantee under all circumstances. But no clear provision has been made on whether the aval can be considered as an ordinary guarantee. In this study, invalidity for the consumer of the promissory note or bearer paper issued by consumer and whether the aval given in favor of the consumer will be considered as ordinary guarantee was examined.

Keywords: Consumer Loan, Registered Negotiable Instruments, Order Instrument, Ordinary Guarantee, Aval.

EXTENDED ABSTRACT

According to Article 10/5 of the former Consumer Protection Law No. 4077 (fCPL), the creditor is prohibited from requesting negotiable instruments or securing the loan by accepting such instruments. If negotiable instruments are received from the consumer despite this prohibition, the consumer can request them back from the creditor, and the creditor will be obliged to compensate the consumer for any loss due to the endorsement of the instruments.

In the new Consumer Protection Law (CPL) numbered 6502, there is no special regulation prohibiting the receipt of negotiable instruments in consumer loans. However, Article 4/5 of the CPL stipulates that only registered bills can be issued as negotiable instruments in consumer transactions. Any instruments issued in violation of this clause will be invalid for the consumer. Therefore, during the period of the CPL, negotiable instruments can be obtained from the consumer as a guarantee, but these instruments must be registered.

Undoubtedly, credit institutions will not be content with only receiving negotiable instruments as a guarantee from the consumer. They will also ask for a third person to be included in the bill of exchange as an avalist to ensure the loan is more secure. At this point, considering the provisions of Article 4/6 of the CPL, which states that "personal guarantees received in return for consumer actions in consumer transactions will be regarded as an ordinary guarantee in all conditions," the question arises: will the aval given as a guarantee for the consumer's debt be considered an ordinary guarantee or not? This paper aims to examine the responsibility of the person who signs the bill of exchange from the consumer as an avalist.

In this context, the invalidity of the order bill and bearer paper issued by the consumer will first be examined. Article 4/5 of the CPL clearly states that only registered negotiable instruments can be issued in consumer transactions. Any other

issued instruments will be invalid for the consumer. While such a regulation aims to protect the consumer, it appears to overlook the basic principles of negotiable instruments law. This oversight has caused concern among many jurists familiar with negotiable instruments law. As a result, various interpretations, consistent with the basic principles of the law, have arisen. The General Assembly on the Unification of Judgments of the Supreme Court clarified this in its decision dated 29.11.2019, numbered 2018/5 E. 2019/7 K., resolving discrepancies in both doctrine and judicial practice. The ruling indicated that the provisions of the CPL are clear: order bills and bearer papers issued by the consumer are invalid for the consumer. This brings up the issue of the liability nature of someone signing an aval in favor of the consumer on an order instrument issued by that consumer. In line with Article 4/6 of the CPL, if the person guarantees in favor of the consumer, they will be held liable according to the provisions of an ordinary guarantee. If the aval is seen as an ordinary guarantee, the individual assuring on behalf of the consumer who issues an order bill and bearer paper will not be held accountable. In an ordinary guarantee, if the consumer who issues the bill is not held accountable, the person providing assurance on their behalf cannot be either. However, if the aval is not considered within the scope of Article 4/6 of the CPL, then the evaluation must consider whether the invalidity of the order bill and bearer paper for the consumer is due to a formal defect within Article 702/2 of the Turkish Commercial Code.

Finally, in our opinion, the aval should be considered within the scope of Article 4/6 of the CPL. Thus, the creditor must first approach the consumer for payment. If the consumer does not pay, the creditor can then turn to the avalist.

GİRİŞ

4077 sayılı mülga Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (mTKHK)¹ m. 10/5 hükmünde, kredi verenin ödemelerini kıymetli evraka bağlaması ya da krediyi kıymetli evrak kabul etmek suretiyle teminat altına alması yasaklanmış, bu yasağa rağmen tüketiciden kıymetli evrak alınır ise, tüketicinin senedi geri isteyebileceği, senet devredilmişse kredi verenin, devir sebebiyle tüketicinin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlü olacağı öngörülmüştür. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK)² da ise, tüketici kredilerinde kıymetli evrak almayı yasaklayan özel bir düzenlemeye yer verilmemiş; ancak, tüketicinin yapmış olduğu işlemler nedeniyle sadece nama yazılı senet düzenleyebileceği, emre veya hamiline yazılı senet düzenlerse senedin tüketici yönünden geçersiz olacağı öngörülmüştür (TKHK m. 4/5).

¹ RG, T. 08.03.1995, S. 22221.

² RG, T. 28.11.2013, S. 28835.

Dolayısıyla TKHK döneminde tüketici kredilerinde tüketiciden kıymetli evrak alınabilecek, ancak senedin nama yazılı şekilde düzenlenmesi gerekecektir.

Kredi kuruluşları, tüketiciden kıymetli evrak almakla yetinmemekte, kredi alacağını teminat altına alabilmek adına üçüncü bir kişinin avalist sıfatıyla kambiyo ilişkisine dâhil olmasını istemektedir. İşte bu noktada, tüketicinin borcuna güvence olarak verilen avalin adi kefalet olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorunuyla karşılaşılır. Zira TKHK m. 4/6 hükmünde tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatların her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağı düzenlenmiştir. Aval de bir şahsi teminat türüdür ve bu açıdan TKHK m. 4/6 kapsamına girmektedir. Çalışmada öncelikle, tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senetlerin tüketici bakımından geçersizliği üzerinde durulmuş, ardından tüketici lehine aval veren kişinin sorumluluğunun niteliği incelenmiştir.

I. TÜKETİCİ İŞLEMLERİNDE KIYMETLİ EVRAK ALINMASI

Türk Ticaret Kanunu (TTK)³ m. 670 hükmü gereği sözleşme ile borçlanmaya ehil olan kişi, kambiyo senetleri ile borçlanmaya da ehildir. Ancak TKHK m. 4/5 hükmünde, tüketicilerin emre veya hamiline yazılı kambiyo senedi düzenleyemeyeceği sadece nama yazılı kambiyo senedi düzenleyebileceği öngörülmüştür. Aşağıda tüketicinin emre veya hamiline yazılı kambiyo senedi düzenleme yasağı incelenmiştir.

A. Tüketiciden Emre veya Hamiline Yazılı Senet Alma Yasağı

Taksitle satışlara ilişkin mTKHK m. 6/A-3 hükmünde, tüketici edimlerine karşılık olarak *sadece nama yazılı* kıymetli evrak alınabileceği, emre veya hamiline yazılı kıymetli evrak alınır ise *senedin tamamen geçersiz* olacağı öngörülmüştür. Tüketici kredilerine ilişkin mTKHK m. 10/5 hükmünde ise tüketiciden kıymetli evrak alınması *tamamen yasaklanmış* ve fakat bu yasağa rağmen tüketiciden kıymetli evrak alınır ise *senedin geçerli olacağı*, senet devredilmemişse tüketicinin senedi geri isteyebileceği, senet devredilmişse devir sebebiyle tüketicinin uğradığı zararın kredi kuruluşu tarafından karşılanacağı öngörülmüştür.

TKHK'de ise, taksitle satışlara ve tüketici kredilerine ilişkin ayrı ayrı özel hüküm öngörmek yerine bütün tüketici işlemlerini kapsayacak şekilde

³ RG, T. 14.02.2011, S. 27846.

genel bir hüküm tesis edilmiş; tüketici işlemleri sebebiyle sadece nama yazılı senet düzenlenebileceği, emre veya hamiline yazılı senet düzenlenirse senedin *tüketici açısından geçersiz* olacağı düzenlenmiştir (TKHK m. 4/5)⁴.

Ancak kanaatimizce tüketiciyi korumak amacıyla böyle bir hüküm öngörülürken emre ve hamiline yazılı senetlerin ticari hayatta oluşturdukları güven göz ardı edilmiştir. Şöyle ki, emre ve hamiline yazılı senetler kamu itimadına mazhar senetlerdir. Bunun iki önemli sonucu vardır: Birincisi hamil, emre yazılı senetlerde düzgün ciro zincirine, hamile yazılı senetlerde zilyetliğe güvenerek senedi devralmışsa, senedi devreden kişi maddi anlamda hak sahibi olmasa dahi senedin mülkiyetini hukuken geçerli bir şekilde iktisap etmiş sayılır. İkincisi ve çalışma konusu açısından önemli olanı ise, senedi devralan kişinin sadece senette görülebilen, senet metninden anlaşılan hakları devralmasıdır⁵. Dolayısıyla emre veya hamile yazılı bir senedin üzerinde düzenleyen tüketici olduğuna ilişkin bir ibare bulunmuyorsa⁶, senedin tüketici bakımından geçersizliğinin iyiniyetli (senedin tüketici tarafından düzenlendiğini bilmeyen veya bilmesi gerekmeyen) üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi gerekir. Ancak TKHK m. 4/5 hükmünde herhangi bir ayırım yapılmaksızın senedin tüketici bakımından geçersiz olacağı öngörülmüş, geçersizliğin herkese karşı ileri sürülüp sürülemeyeceği, yani bunun mutlak mı yoksa nispi def'i mi olduğu konusunda açık bir düzenleme yapılmamıştır. Konu hakkında gerek öğretilerde gerekse yargı uygulamasında farklı görüşler ortaya atılmıştır.

B. Tüketiciden Emre veya Hamiline Yazılı Senet Alınmasının Yaptırımına İlişkin Öğretilerde İleri Sürülen Görüşler

Tüketiciden emre veya hamiline yazılı senet alınmasının yaptırımına ilişkin öğretilerde temel olarak üç farklı görüş ileri sürülmüştür. Gerek mTKHK gerekse TKHK döneminde hâkim görüş, senedin geçersizliğinin mutlak def'i

⁴ Bu hususta bkz. Mustafa Alper Gümüş, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* C.I, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 42; Salih Önder Yeşiltepe, "6502 Sayılı TKHK m. 4/5 Çerçevesinde Kıymetli Evrakın Tüketici Yönünden Geçersizliği Meselesi", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(2), 2014, s. 29 vd.; Özgür Doğan, "Tüketici Senetleri", *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 2018, s. 123 vd.

⁵ Abuzer Kendigelen/İsmail Kırca, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 1. Baskı, On İki Levha, 2019, s. 48-53.

⁶ Senedin üzerine tüketici senedi olduğuna ilişkin bir ibare konulmasına müsaade eden kanun değişikliği yapılması gerektiği yönünde bkz. Mertol Can, "Yargı Kararları Işığında Tüketici Hukukunun Kambiyo Senetleri Tatbikatını Etkileyen Hükümlerine İlişkin Kısa Bir Değerlendirme", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 2020, s. 4117.

olduğunu dolayısıyla iyiniyetli olup olmaması önem arz etmeksizin senedi devralan herkese karşı ileri sürülebileceğini savunmaktadır⁷. Aksi yöndeki ikinci görüş, senedin tüketici bakımından geçersizliğinin nispi def'i olduğunu dolayısıyla bile bile borçlunun zararına hareket söz konusu olmadıkça (TTK m. 687) iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğini savunmaktadır⁸. Hükmün amacından yola çıkan üçüncü görüş ise, TKHK m. 4/5'de öngörülen yaptırımın senedin geçersizliğine ilişkin bir yaptırım olarak değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmektedir. Bu görüşe göre, tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senetler tüketici bakımından geçerli olmalı, ancak tüketici temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan iyiniyetli kişilere karşı da ileri sürebilmelidir⁹.

⁷ Aydın Zevkiler/Murat Aydoğdu, *Tüketicinin Korunması Hukuku - Açıklamalı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun*, Seçkin, 2004, s. 180; Mehmet Bahtiyar, "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Kıymetli Evrak İlişkin Düzenlemeleri", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(2), 2014, s. 203; Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcıoğlu, "Tüketicinin Kıymetli Evrak ile Borçlanması ve Sonuçları", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1), Haziran 2015, s. 83; Abdulkemim Yıldırım/Bilge Aytuğar, "Tüketicici İşlemlerinde Kıymetli Evrak Düzenlenmesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24(2), 2020, s. 52-53; Esra Hamamcıoğlu, "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Kıymetli Evrak Hukukuna Yansımaları", *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Disiplinler Arası Yaklaşım*, Seçkin, 2016, s. 62; M. Fatih Cengil, "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 05.03.2014 Tarih, 2013/12-2113 Esas ve 2014/210 Kararı Işığında Tüketicinin Yapmış Olduğu İşlemler Nedeniyle Nama Yazılı Senet Düzenlenmesi Zorunluluğu", *Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), Aralık 2014, s. 72; Sezer Çabri, *6502 Sayılı Kanun'a Göre Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 1. Baskı, Adalet, 2016, s. 105; Burak Özen, *Milli Şerh - 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Milli Şerhi*, Aristo, 2016, s. 107, 108; Nihat Yavuz, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 2. Baskı, Adalet, 2010, s. 499; İlhan Kara, *Tüketici Hukuku*, Engin Yayıncılık, 2015, s. 82; İsmail Yılmaz Aslan, *Bankacılar İçin Tüketici Hukuku*, Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hizmetleri, 2016, s. 54; Ali Şafak, "Tüketici İşlemi Sonrasında Düzenlenen Emre Yazılı Senedi Ciro Yolu ile Devralan Haklı Hamile Karşı Senedin Geçersizliği İddiasının İleri Sürülebileceği", *İstanbul Barosu Dergisi*, 89(2), 2015, s. 194, 195.

⁸ Hüseyin Ülgen/Mehmet Helvacı/Arslan Kaya/N. Füsün Nomer Ertan, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 11. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2019, s. 140; Sevilay Uzunallı Eroğlu, "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Kıymetli Evrak Hukukuna Etkileri", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), 2004, s. 132 vd.; Tolga Ayoğlu, "29.11.2019 Tarihli 2018/5 E. 2019/6 K. Sayılı Yargıtay İçtihatı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı'nın İncelenmesi", *GSÜHF Ticaret Hukuku ABD-Aylık Bilimsel Konferanslar I Sunum Videosu*, <https://youtu.be/TJbwfcDJTWg>, dakika 32, saniye 40 vd.

⁹ Kendigelen/Kırca, s. 121; Abuzer Kendigelen, *Çek Hukuku*, 5. Baskı, Onikilevha, 2019, s. 170-174.; Ebru Tüzemen Atik, *Açık Kambiyo Senetleri*, 3. Baskı, Seçkin, 2021, s. 315; Yeşiltepe, s. 42. Bu görüşün eleştirisi için bkz. Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 84-85.

C. Tüketiciden Emre veya Hamiline Yazılı Senet Alınmasının Yaptırımına İlişkin Yargı Uygulaması

Tüketiciden emre veya hamiline yazılı senet alınmasının yaptırımına ilişkin yargı uygulamasında da farklı içtihatlar ortaya çıkmıştır. Özellikle tüketici uyuşmazlıklarına bakmakla görevli olan Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, gerek mTKHK gerekse TKHK döneminde istikrarlı bir şekilde senedin geçersizliğinin bir mutlak def'i olduğunu, dolayısıyla iyiniyetli olup olmaması önem arz etmeksizin senedi devralan herkese karşı ileri sürülebileceğini kabul etmiştir¹⁰. Benzer şekilde Yargıtay 4. Hukuk Dairesi¹¹ ve Yargıtay 14. Hukuk

¹⁰ Y.13.HD, T.12.4.2006, E.2006/2290, K.2006/5406; Y.13.HD, T.21.5.2009, E.2009/1044, K.2009/7007; Y.13.HD, T.7.3.2018, E.2016/20529, K.2018/2886; Y.13.HD, T.17.6.2019, E.2016/18572, K.2019/7274; Y.13.HD, T.13.12.2017, E. 2015/27173, K. 2017/12439: "Somut olayda ciro edilen senetlerin nama yazılı olarak düzenlenmesi yasal zorunluluk olmasına rağmen, emre muharrer olarak düzenlenmesi sebebiyle geçersizdir. Geçersiz olan bu senetlere ciro yoluyla hamil olan kişi, iyiniyetli olup borçlunun zararına hareket etme kastı bulunmadığı savunmasında da bulunamaz"; Y.13.HD, T. 4.5.2020, E.2017/6874, K.2020/3672: "Dava, davacının konut satımına ilişkin imzalanmış sözleşme nedeniyle müteahhit firmaya teslim ettiği ve ciro yoluyla davalı bankanın eline geçen emre yazılı senetlerden dolayı borçlu olmadığının tespitine yönelik menfi tespit davasıdır. Davanın açıldığı tarihte yürürlükte bulunan 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 4/5.maddesi; "Tüketicinin yapmış olduğu işlemler nedeniyle kıymetli evrak niteliğinde sadece nama yazılı ve her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde senet düzenlenebilir. Bu fıkra hükümlerine aykırı olarak düzenlenen senetler tüketici yönünden geçersizdir" şeklindedir. Kanunun bu maddesi gereğince nama yazılı olarak düzenlenmeyen dava konusu senetlerin tüketici yönünden geçersiz olduğu sabittir" (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

¹¹ Y.4.HD, T.9.12.2019, E.2019/875, K.2019/5885: "6502 Sayılı TKHK'nun 4/5 maddesinde ise; "Tüketicinin yapmış olduğu işlemler nedeniyle kıymetli evrak niteliğinde sadece nama yazılı ve her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde senet düzenlenebilir. Bu fıkra hükümlerine aykırı olarak düzenlenen senetler tüketici yönünden geçersizdir." hükmü düzenlenmiştir. Anılan düzenleme uyarınca taksitli satışlarda senetler, sözleşmede kararlaştırılan her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde ve sadece nama yazılı olarak düzenlenebilecek, aksi halde kambiyo senedi geçersiz olacaktır. Eldeki davaya konu senedin nama yazılı değil emre yazılı olması nedeni ile tüketici yönünden herkese karşı geçersiz olup bu anlamda cirananın iyiniyetli yada kötüniyetli olmasının bir önemi yoktur" (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

Dairesi¹² de senedin geçersizliğinin mutlak def'i olduğu yönünde kararlar vermiştir. Aksi görüşü savunan Yargıtay 11. Hukuk Dairesi¹³, Yargıtay 12.

¹² Y.14.HD, T.6.12.2017, E.2017/4296, K.2017/9168: “*Senetler nama yazılı değil emre yazılı düzenlendiğinden davacı tüketici yönünden herkese karşı geçersiz olduğu/cirantanın iyi ya da kötüniyetli olmasının önemi olmadığı- davacının borçlu olmadığına tespiti ile senetlerin iptaline ve davacıya iadesine icra takiplerinin de iptaline karar verilmesi gerektiği...*” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

¹³ Y.11.HD, T.8.5.2018, E.2016/10947, K.2018/3300: “*...Uyuşmazlık konusu senedin işbu davada dava dışı .... Group A.Ş. tarafından davalı ...Bankası A. Ş'ye ciro edilerek verildiği, davalı tarafından bononun tahsili için ...İcra Müdürlüğünün 2015/1731 Esas sayılı takip dosyasında takip başlatıldığı, davaya konu bononun tanzimine esas olan temel ilişki kapsamında dava dışı .... Group A. Ş'nin tacir, davacı ...'in ise tüketici sıfatını haiz olduğu, 6502 Sayılı TKHK'nun 4/5 maddesi uyarınca davacı ile dava dışı inşaat firması arasında sadece nama yazılı senet düzenlenmesi gerekirken, emre yazılı olarak düzenlenmiş olması sebebiyle davaya konu bononun tüketici/davacı yönünden geçersiz olduğu, davalı bankanın bir tacir olarak umumiyetle ... genelinde tüketicilere konut satan .... Group A. Ş'nin müşterilerinden tüketici senedi aldığı bilmesi ve bu tür senetleri alırken ihtiyatlı davranması gerektiği, bu sebeplerle davanın kabulüyle*” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

İfade edelim ki, 11. Hukuk Dairesi'nin bu kararında senedin geçersizliğinin şahsi def'i niteliği taşıdığına yönelik açık bir ifade yer almamakla birlikte tacir sıfatını taşıyan bankanın söz konusu senedin tüketici senedi olduğunu bilebilecek konumda olduğunu vurgulaması geçersizliğin şahsi def'i olarak kabul edildiğini göstermektedir. Nitekim Dairenin, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu'na sunduğu görüş yazısında yer verdiği şu ifadeler de geçersizliği bir nispi def'i olarak kabul ettiğini göstermektedir: “*Yargıtay 11. Hukuk Dairesi; 19.01.2018 tarihli yazısında senette tüketici sözleşmesi uyarınca verildiği yönünde kayıt olmadıkça, ciro ile devralan hamilin, ayrıca, senede ciro ile hamil olurken tüketici yönünden geçersiz olan senedin tüketici işlemi nedeniyle tüketici tarafından düzenlendiğini ve tüketici sözleşmesi nedeniyle taksit ödemesi için verildiğini bile bile devralmış olduğunun ispatı gerektiği, aksi hâlde keşideci tüketici de senedin geçersizliği def'ini iyiniyetli hamile karşı ileri süremeyeceği, konunun içtihadı birleştirmeyi gerektirip gerektirmediğinin değerlendirilmesinin düşünüldüğü...*” Bkz. YİBBGK. T. 29.11.2019, E. 2018/5 K.2019/6 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

Hukuk Dairesi¹⁴, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi¹⁵ ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu¹⁶ ise senedin tüketici bakımından geçersizliğinin bir şahsi def'i

¹⁴ Y.12.HD, T.5.3.2014, E.2014/3314, K. 2014/6302: “*Somut olayda takip alacaklısının kötüniyetli olduğu iddia ve ispat edilmediği gibi senet metninde yazılı olan “20.12.2012 tarihinde 6000 (altıbin) TL kredi kartından 12 taksitle ödenecektir” ibareleri, dosyada tüketici sözleşmesine rastlanmadığı da nazara alındığında, senedin tüketici sözleşmesi sebebiyle verildiğini göstermez. Ayrıca muteriz borçlu tarafından takip dayanağı senetteki imzaya itiraz edilmediği gibi borcun ödendiği de ispat edilmemiştir. Bu durumda; mahkemece TTK. nun 599. maddesi hükmü gereği lehtar borçlunun, “senedin tüketici senedi olarak verilmesi nedeni ile 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını” takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği hususu nazara alınmak istemin reddi gerekirken...*”; Y.12.HD, T.7.4.2016, E.2016/971, K.2016/10427: “*6102 Sayılı TTK'nun 687.maddesi hükmü gereği borçlunun “senedin tüketici senedi olarak verilmesi nedeni ile TKHK'nun 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını” takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği gibi, keşidecinin bu durumu sonradan iyiniyetli hamile karşı da ileri sürmesi mümkün değildir...*”; Y.12.HD. T. 18.10.2016, E. 2016/4693, K. 2016/21736: “*TTK'nun 687. maddesi hükmü gereği keşideci borçlunun, lehtara karşı ileri sürebileceği defileri (senedin tüketici senedi olarak verilmesi nedeni ile 4077 Sayılı Tüketici'nin Korunması Hakkında Kanun'un 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını) takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği hususu nazara alınarak istemin reddine karar verilmesi gerekirken...*”; Y.12.HD, T.27.3.2017, E.2016/13182, K.2017/4649: “*Somut olayda takip dayanağı bonolarda keşidecinin muteriz borçlu lehtarın ise dava dışı ... A.Ş. olduğu, senedin takip alacaklısı ... A.Ş.'ye ciro yoluyla devredildiği, muteriz borçlu tarafından takip alacaklısının kötüniyetli olduğu iddia ve ispat edilmediği gibi senet metninde de tüketici sözleşmesi sebebiyle verildiğine dair bir ibare bulunmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan muteriz borçlu tarafından takip dayanağı senetteki imzaya itiraz edilmemiş olup borcun ödendiği de ispat edilememiştir. Bu durumda TTK'nun 687. maddesi hükmü gereği keşideci borçlunun, lehtara karşı ileri sürebileceği def'ileri (senedin tüketici senedi olarak verilmesi nedeni ile 4077 Sayılı Tüketici'nin Korunması Hakkında Kanun'un 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını) takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği hususu nazara alınarak istemin reddine karar verilmesi gerekirken...*”; Y.12.HD, T.15.1.2018, E.2016/26445, K.2018/80: “*...Senetlerin üzerinde tüketici sözleşmesi sebebiyle verildiği yönünde hiçbir ibare olmaması sebebiyle takip dayanağı senetlerin tüketici kanunundan kaynaklanan taksitli satış sözleşmesi kapsamında verildiği sabit olmayıp, takip konusu senetlerin kambiyo senedi özelliklerini taşıdığından...*” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

¹⁵ Y.19.HD, T.22.06.2017, E.2016/10672, K.2017/5446: “*Dava konusu olan senet kambiyo senedi vasfındadır. Üzerinde tüketici sözleşmesi nedeniyle verildiğine dair açıklama bulunmamaktadır. Davalı ...'in lehtardan ciro yoluyla senedi aldığı anlaşılmaktadır. Dava tarihinde yürürlükte bulunan 6102 sayılı TTK'nın 687. maddesi uyarınca, davalı ...'in senedi iktisabında kötü niyetli olduğu kanıtlanmadığına göre bu davalı hakkındaki davanın reddi gerekirken kabulüne karar verilmesi doğru olmuştur...*” (Kararara.com Erişim Tarihi 24 Şubat 2023).

¹⁶ YHGK, T.21.05.2014, E.2014/404, K.2014/683: “*TTK.nun 690.maddesi göndermesiyle bonolar hakkında da uygulanması gereken aynı kanunun 599.maddesinde; “... keşideci, lehtarla doğrudan doğruya arasında mevcut olan münasebetlere dayanan def'ileri, müracaatta bulunan hamile karşı ileri süremez. Meğerki, hamil, poliçeyi iktisap ederken, bile bile borç-*

olduğunu, dolayısıyla bile bile borçlunun zararına hareket söz konusu olmadıkça iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceğini kabul etmiştir. Konu hakkında Yargıtay hukuk daireleri arasındaki görüş farklılığı sebebiyle içtihadı birleştirme talebinde bulunulmuş, ancak Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu (YİBBGK), mTKHK döneminde oluşan içtihat ayrılığının TKHK ile giderildiği gerekçesiyle içtihadı birleştirmeye gerek olmadığı yönünde karar vermiştir¹⁷. Kurul bu kararında, geçersizliğin mutlak mı yoksa nispi def'i mi olduğundan ziyade senedin tamamen mi yoksa sadece tüketici bakımından mı geçersiz olduğuna odaklanmış; tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senedin tamamen geçersiz olacağını öngören mTKHK m. 6/A-3 hükmü yerine, TKHK'de senedin sadece tüketici bakımından geçersiz olacağını öngören TKHK m. 4/5 hükmü ikame edildiğinden artık içtihadı birleştirmeye de gerek kalmadığını belirtmiştir.

Anılan karara kanaatimizce isabetli değıldir. Zira bu konuda içtihat ayrılığını yaratan temel mesele, senedin tamamen mi yoksa sadece tüketici bakımından mı geçersiz olduğundan ziyade, geçersizliğin kime karşı ileri sürülebileceği

lunun zararına hareket etmiş olsun” hükmü düzenlenmektedir. Somut olayda takip alacaklısının kötüniyetli olduğu iddia ve ispat edilmediği gibi senet metninde de tüketici sözleşmesi nedeniyle verildiğine ilişkin bir ibare bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda TTK.nun 599.maddesi hükmü gereği keşideci borçlunun, lehtara karşı ileri sürebileceği def'ileri (senedin tüketici senedi olarak verilmesi nedeniyle ile 4077 sayılı Tüketici'nin Korunması Hakkında Kanun'un 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını) takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği hususu nazara alınarak...” (Lexpera.com, Erişim Tarihi 24 Şubat 2023); YHGK, T.21.5.2014, E.2014/12-403, K.2014/682: 6762 Sayılı T.T.K.nun 599. maddesi hükmü gereği borçluların “senedin tüketici senedi olarak verilmesi sebebiyle 4077 Sayılı Kanunun 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını” takip alacaklısına karşı ileri süremeyeceği gibi, keşidecinin bu durumu sonradan iyiniyetli hamile karşı da ileri sürmesi mümkün değıldir...” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

¹⁷ YİBBGK, T.29.11.2019, E.2018/5, K.2019/6: “4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 6/A maddesinin 3. fıkrasındaki; “...Sözleşmeden ayrı olarak kıymetli evrak niteliğinde senet düzenlenecekse bu senet, her bir taksit ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde ve sadece nama yazılı olarak düzenlenir. Aksi takdirde, kambiyo senedi geçersizdir.” şeklindeki söz konusu düzenleme, 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4/5. maddesi ile “Tüketicinin yapmış olduğu işlemler nedeniyle kıymetli evrak niteliğinde sadece nama yazılı ve her bir lak sil ödemesi için ayrı ayrı olacak şekilde senet düzenlenebilir. Bu fıkra hükümlerine aykırı olarak düzenlenen senetler tüketici yönünden geçersizdir.” şeklinde kabul edilen hüküm ile 4077 sayılı Kanunun 6/A- 3. maddesindeki düzenlemeden farklı olarak tüketici dışındaki kişiler yönüyle senedin geçerli olduğu belirlenmek suretiyle, kanun koyucu tarafından içtihat aykırılığını giderecek şekilde düzenleme yapılmış olduğundan içtihatların birleştirilmesine yer olmadığına...” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023). Bu kararın değerlendirmesi için bkz. Ayoğlu, dakika 11, saniye 20 vd.

ile ilgilidir. Nitekim içtihadı birleştirme talebi de geçersizliğin iyiniyetli hamile karşı ileri sürülüp sürülemeyeceğine ilişkindir¹⁸. Ancak talep bu yönde olmasına rağmen Kurul, bu konu hakkında karar vermemiştir¹⁹. Bu nedenle senedin tüketici bakımından geçersizliğinin mutlak mı yoksa nispi def'i mi olduğu sorusu güncelliğini halen korumaktadır. Nitekim içtihadı birleştirmeye gerek olmadığı yönündeki bu karardan sonra da yargı uygulamasında içtihat farklılığı devam etmiştir. Örneğin; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2020 tarihli ilamında²⁰ senedin tüketici bakımından geçersizliğinin bir şahsi def'i olduğu

¹⁸ Nitekim kararda, ne için içtihadı birleştirme talebinde bulunulduğu açıklanırken şu ifadelere yer verilmiştir. “...4077 s. Kanunun 6/A maddesi (6502 s. Kanunun 4/5. maddesi) gereğince senedin nama yazılı şekilde düzenlenmesi gerektiği iddiasının senedi ciro yoluyla devralmış iyiniyetli hamile karşı ileri sürülüp sürülemeyeceği hususunda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Yargıtay 12. Hukuk Dairesi ile 13. Hukuk Dairesinin kararları arasında çelişki bulunduğu belirtilerek, bu husustaki çelişkinin içtihadın birleştirilmesi yoluyla giderilmesi talep edilmiştir...”

¹⁹ Öğretide Ayoğlu, her ne kadar senedin tüketici yönünden geçersizliğinin bir mutlak def'i mi yoksa nispi def'i mi olduğu konusunda net bir açıklama içermese de kararda 6502 sayılı TKHK m. 4/5 hükmüne ilişkin yer verilen yorumlardan Kurul'un, senedin tüketici bakımından geçersizliğini bir mutlak def'i olarak kabul ettiği sonucunun çıktığını, bu nedenle her ne kadar Kurul içtihadı birleştirmeye yönünde bir karar verse de örtülü bir şekilde içtihat ayrılığını senedin tüketici bakımından geçersizliğinin bir mutlak def'i olduğu yönünde birleştirdiğini ifade etmektedir. Bkz. Ayoğlu, dakika 29, saniye 50 vd.

Ancak tespit edebildiğimiz kadarıyla YİBBGK Kararı'nda Kurul'un geçersizliği bir mutlak def'i olarak kabul ettiğini gösteren açık bir ifade bulunmamaktadır. Kurul kararda sadece senedin tamamen değil tüketici bakımından geçersiz olduğuna odaklanmakta, geçersizliğin mutlak def'i mi yoksa nispi def'i mi olduğu konusunda herhangi bir açıklama yapmamaktadır. Kararda, Kurul'un geçersizliği bir mutlak def'i olarak kabul ettiğini düşünmeye itecek tek ifade tüketicinin taahhüdünün kendisi açısından geçersiz olduğuna ilişkin şu cümledir: “Görüleceği gibi burada amacın nama yazılı olmayan senedi imzalayan tüketicinin taahhüdünün tüketici yönünden geçersiz kılınmasıdır”. Ancak bu cümlede yer verilen tüketicinin taahhüdünün geçersiz olduğuna ilişkin ifade ile kanaatimizce sadece nama yazılı düzenlenmeyen senedin tüketici bakımından geçersiz olduğu, imzaların istiklali ilkesi gereği senedin diğer kişileri bağladığı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla senedin tüketici bakımından geçersizliğinin bir mutlak def'i mi yoksa nispi def'i mi olduğu sorusunun cevabı halen netlik kazanmış değildir.

²⁰ YHGK, T.9.6.2020, E.2017/12-341, K.2020/374: “...Diğer taraftan 6762 Sayılı TTK'nın 690. maddesinin yollamasıyla bonolarda da uygulama yeri olan 6762 Sayılı TTK'nın 599. maddesi uyarınca poliçeden dolayı kendisine müraaat olunan kimse keşideci veya önceki hamillerden biriyle kendi arasında doğrudan doğruya mevcut olan münasebetlere dayanan def'ileri müraacaatta bulunan hamile karşı ileri süremez; ancak, hamil poliçeyi iktisap edenken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olması hâlinde bu def'iler ileri sürebilecektir. Dosya kapsamına göre, takip alacaklısının 6762 Sayılı TTK'nın 599. maddesi hükmü uyarınca kötüniyetli olduğu iddia ve ispat edilmediği gibi, senet metninde de tüketici sözleşmesi nedeniyle verildiğine ilişkin bir ibare bulunmamaktadır. Ayrıca icra mahkemesinin dar yetkili bir mahkeme olması, borçlunun senet lehtarı ve cırantası olması da gözetilerek, TKHK'nın 6/A maddesi gereğince senedin nama yazılı düzenlenmesi gerektiği iddiasını hamile karşı ile-

yönünde karar verirken, Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 2021 tarihli ilamında²¹ senedin tüketici bakımından geçersizliğinin mutlak def'i olduğu yönünde karar vermiştir.

D. Tüketiciden Emre veya Hamiline Yazılı Senet Alınmasının Yaptırımına İlişkin Görüşümüz

Kanaatimizce tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamiline yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliğinin mutlak mı yoksa nispi def'i mi olduğunu değerlendirmeden önce, tüketicinin sadece nama yazılı senet düzenleyebileceğini öngören TKHK m. 4/5 hükmünün amacının doğru tespit edilmesi gerekir. Bunun yapılabilmesi için şu soruya doğru cevap vermek gerekir: TKHK m. 4/5 hükmünün amacı tüketiciye karşı kambiyo senetlerine mahsus takip yoluyla takip başlatılmasına engel olmak ve tüketiciyi tamamen sorumsuz mu kılmaktır; yoksa tüketiciyi emre ve hamiline yazılı senetlerdeki def'i sisteminden kaynaklanan olumsuzluğa karşı korumak mıdır? TKHK m. 4/5 hükmünün gerekçesinde düzenlemenin amacının tüketiciyi emre ve hamiline yazılı senetlerdeki def'i sisteminden kaynaklanan olumsuzluğa karşı korumak, farklı bir ifadeyle tüketicinin temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan iyiniyetli üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilmesine imkân tanımak olduğu ifade edilmiştir²². Kanun koyucunun burada tüketiciye karşı kambiyo senetlerine mahsus takip yoluyla takip başlatılmasına engel olmak veya tüketiciyi tamamen sorumsuz kılmak gibi bir amacı söz konusu değildir. Bilakis kanun koyucu tüketicinin nama yazılı da olsa kambiyo senedi

düzenlemesine imkân tanıyarak buna bizzat kendisi izin vermiştir. Dolayısıyla kanun koyucunun tüketiciye karşı kambiyo senetlerine mahsus takip yoluyla takip başlatılmasına engel olmak/tüketiciyi tamamen sorumsuz kılmak gibi bir amacı söz konusu değilken, burada -sadece tüketici bakımından dahi olsa- senedin geçersizliğine yönelik bir yaptırım öngörülmesi kanun koyucunun amacıyla bağdaşmayan, kanun koyucunun amacını aşan bir durumdur.

Dolayısıyla kanun koyucunun amacı dikkate alındığında TKHK m. 4/5 hükmünde öngörülen yaptırımı senedin tüketici bakımından geçersizliği olarak algılamamak gerekir. Bu noktada iki farklı çözüm savunulabilir: Birincisi bu hüküm bir kanuni tahvil²³ olarak kabul edilip tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senetler kanunen nama yazılıdır denilebilir. Ancak bu yaklaşım beraberinde tüketicinin korunması amacıyla bağdaşmayan sonuçlar doğurabilir. Zira nama yazılı senetlerde borçtan kurtulabilmek için devirlerin sıhhati incelenerek maddi anlamda hak sahibi olan kişiye ödeme yapılması gerekir. Tüketici, senet üzerinde şeklen hak sahibi gözükmekle birlikte maddi anlamda hak sahibi olmayan kişiye ödeme yaparsa gerçek hak sahibine ikinci defa ödeme yapmak zorunda kalabilir²⁴. Bu nedenle tüketiciye daha kapsamlı koruma sağlamak adına kanunda öngörülen yaptırımı -öğretide savunulan üçüncü görüş doğrultusunda- emre ve hamile yazılı senetlerde şahsi def'ilerin sadece taraflar arasında ileri sürülebilmesi kuralına tüketici lehine getirilmiş bir istisna olarak algılamak daha uygun bir çözümdür. Bu çözüm kabul edildiği takdirde tüketiciye temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan iyiniyetli kişilere karşı da ileri sürme imkânı tanınır ve bu şekilde hükmün öngörülme amacı gerçekleşmiş olur. Ayrıca senet tüketici bakımından geçerli kabul edilerek kambiyo ilişkisine dâhil olan diğer kişiler de korunmuş olur. Kanaatimizce yapılacak bir kanun değişikliği ile söz konusu hükmün

ri sürmesi 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)'nin 2. maddesi kapsamındaki çelişkili davranış yaşadığını oluşturur ki, böyle bir davranış hukuken korunamaz." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

²¹ Y.6.HD, T.20.10.2021, E.2021/4607, K.2021/987: "...Senedin tüketici senedi olarak verilmesi halinde TKHK'nun 6/A maddesi gereğince nama yazılı düzenlenmesi gerekmekte olup, nama yazılı olarak düzenlenmesi gereken tüketici senedinin emre yazılı olarak düzenlenmesi halinde senedin geçersizliği sonucunu doğurur ve bu husus keşideci tarafından herkese karşı ileri sürülebilir..." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

²² Nitekim tüketiciden kambiyo senedi alınmasına ilişkin yasal bir düzenlemenin bulunmadığı dönemde bunun bir eksiklik olduğu, tüketiciden kıymetli evrak alınıp iyiniyetli üçüncü kişilere devredildiği takdirde tüketicinin temel ilişkiden kaynaklanan def'ileri ileri sürmeyeceği, bu nedenle bu konuda bir düzenlemenin yapılması gerektiği dile getirilmekteydi. Bkz. Sabih Arkan, "Tüketici Kredileri", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 18(1-2), 1995, s. 42; Hasan Seçkin Ozanoğlu, *Tüketicinin Korunması Açısından Taksitle Satım Sözleşmesi*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1999, s. 229-230; Ahmet Battal, "Kıymetli Evrakla Borç Altına Giren Tüketicinin Korunması", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 19(3), 1998, s. 95 vd.; Şebnem Akipek, "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(3), 2003, s. 117.

²³ Geçersiz bir hukuki işlemin benzer sonuçları doğuran başka bir hukuki işleme çevrilmesine tahvil denilmektedir. Tahvilin kanuni ve iradi olmak üzere iki türü bulunmaktadır. Tahvil kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, 2017, s. 616-621; Turhan Esener, "Hukuki Muamelelerde Tahvil", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1959, s. 234 vd.; İhsan Erdoğan, "Hukuki Muamelelerde Şekle Aykırılığın Yaptırımı" *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1999, s. 118-119; Ayşe Havutçu, "Şekle Aykırılık Nedeniyle Geçersiz Hukuki İşlemlerin Tahvili", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1-4), 1987, s. 651 vd.; Fahri Erdem Kaşak, "Ölüme Bağlı Tasarrufların Tahvili", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 71(3), 2023, s. 973 vd.

²⁴ Esasen bu olumsuzluk tüketici tarafından düzenlenen nama yazılı senetler açısından da geçerlidir. Bu nedenle tüketicinin, her hamile ödeme yapma hakkının saklı tutulması anlamına gelen "veya hamiline" ibaresi ekleyerek senedi eksik nama yazılı senet haline getirmesinde fayda vardır. Bkz. TTK m. 656.

uygulama alanının amacına uygun şekilde sınırlandırılması yerinde olacaktır.

II. TÜKETİCİ LEHİNE VERİLEN AVALİN ADİ KEFALET SAYILIP SAYILMAYACAĞI SORUNU

Kefalet, adi ve müteselsil kefalet olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Adi kefalette asıl borçluya başvurulmadan kefile başvurulması mümkündür. Müteselsil kefalette ise asıl borçluya başvurulmadan kefile başvurulabilmektedir. TKHK m. 4/6 hükmünde tüketici lehine verilen şahsi teminatların adi kefalet sayılacağı öngörülmüştür. Aşağıda tüketici lehine verilen şahsi teminatların adi kefalet sayılması ve tüketici lehine verilen avalin de adi kefalet kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konuları incelenmiştir.

A. Tüketici Lehine Verilen Şahsi Teminatların Adi Kefalet Sayılması

TKHK m. 4/6 hükmünde²⁵, asıl borçlu tüketicinin ödeme gücü bulunduğu halde borcun ifasının teminat veren kişiden talep edilmesini önlemek adına²⁶, tüketici lehine verilen şahsi teminatların her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağı öngörülmüştür²⁷. Bu hükmün uygulama alanı bulabilmesi

²⁵ mTKHK m. 10/3 hükmünde tüketici kredisi için şahsi teminat verildiği hallerde, kredi verenin, asıl borçluya başvurmadan, kefileden borcun ifasını istemeyeceği öngörülmüştü. Konut finansmanına ilişkin mTKHK m. 10/B-8 hükmünde, kullanılan finansman için şahsi teminat verildiği hallerde, konut finansmanı kuruluşu asıl borçluya ve diğer teminatlara başvurmadan, kefileden borcun ifasını istemeyeceği düzenlenmişti. Yine Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 24/5 hükmünde kredi kartı kullanımlarındaki kefaletin adi kefalet hükmünde olduğu, dolayısıyla asıl borçluya başvurulup borcun tahsili için tüm yollar denenmeden kefileden borcun ifasının istemeyeceği öngörülmüştü. Bu hususta bkz. Selçuk Öztekin, “Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar”, *Bankacılar Dergisi*, 67, 2008, s. 13. TKHK’da ise bütün tüketici işlemlerini kapsayacak şekilde tüketici işlemlerinde verilen şahsi teminatların adi kefalet sayılacağı öngörülmüştür. Bu hususta bkz. İlhan Helvacı, “Banka Kredi Sözleşmeleri Çerçevesinde Adi Kefalet Sözleşmesine İlişkin Gelişmeler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 65(1), 2007, s. 263 vd.; İknur Serdar, “Tüketici Kredilerinde Teminat”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 9, 2014, s. 77 vd.

²⁶ Öztekin, s. 14; Serdar, s. 78-79; Mustafa Çeker, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartı Borcunun Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları”, *Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 2004, s. 436.

²⁷ Mehmet Deniz Yener, “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Tüketici Kredileri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(13), Temmuz 2015, s. 432; Fahrettin Önder/Burcu Özkul, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Açısından Tüketici Kredisi Sözleşmelerinde Bankaya Verilen Şahsi Güvence: Adi Kefalet Sözleşmesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 2013, s. 33; Alper Uyumaz/Mehmet Akçaal, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Bazı Hükümlerine (M. 1-16) İlişkin Bir İnceleme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 2013, s. 251; Ayşe Arat, “Tüketici

için öncelikle bir tüketici işlemi söz konusu olmalı²⁸ ikinci olarak bu tüketici işlemi için şahsi teminat verilmelidir.

İşbu makale konusu bağlamında tüketici işleminden kasıt, kambiyo senedi düzenlenmesinin temelinde yatan işlemidir. Eğer bu işlem için müteselsil kefalet veya garanti gibi şahsi teminat verilmişse bu şahsi teminat TKHK m. 4/6 hükmü gereği adi kefalet sayılacaktır. Ancak tüketici işlemi sebebiyle bir kambiyo senedi düzenlenmiş ve üçüncü bir kişi tüketici lehine aval vermek suretiyle kambiyo ilişkisine dâhil olmuşsa bu kişinin avalist sıfatıyla mı yoksa adi kefil sıfatıyla mı sorumlu olacağı sorusu gündeme gelmektedir. Bu noktada avalin de bir şahsi teminat olduğu, dolayısıyla TKHK m. 4/6 hükmü kapsamına girdiği konusunda şüphe yoktur. Buna karşın kıymetli evrak hukukunda geçerli olan görünüşe güven ilkesi, avalin adi kefalet olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorusunu gündeme getirmektedir. Şöyle ki, emre ve hamile yazılı senetler kamu itimatına mazhar senetler olduklarından senedi devralan kişi sadece senet üzerinde gördüğü hakları devralır. Eğer kişi, üzerinde tüketici tarafından düzenlendiğine ilişkin bir ibare bulunmayan kambiyo senedini devralmışsa; senet üzerinde aval varsa aval, müteselsil kefalet varsa müteselsil kefalet, adi kefalet varsa adi kefalet²⁹, garanti varsa garanti devralmış kabul edilir³⁰. Dolayısıyla kıymetli evrak hukukunda geçerli olan görünüşe güven ilkesi ile tüketici lehine verilen şahsi teminatların her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağını öngören TKHK m. 4/6 hükmü çatışmakta, bu durumda kıymetli evrak hukukunda

ci Hukuku’nda Kefalet Sözleşmesi”, *Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(41), 2016, s. 216 vd.

²⁸ Tüketici işleminden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin olarak bkz. Ayşe Havutçu, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Konu Bakımından Uygulama Alanı: Özellikle Tüketici İşlemleri Bakımından Kanun’un Kapsamı”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 9, 2014, s. 15 vd.

²⁹ Bu noktada ifade etmek gerekir ki, Yargıtay uygulamasında kambiyo senedi üzerindeki kefil ifadesi de aval olarak kabul edilmektedir. Bkz. Y.12.HD, T. 14.12.2017, E. 26025, K. 15573. Ancak senet üzerinde bunun aksi açıkça belirtilmişse kambiyo senedi üzerinde de kefil olunması mümkündür. Bu hususta bkz. Esra Civelek Acar, “Kambiyo Senetleri Üzerinde Aval”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 2021, s. 1320.

³⁰ İfade etmek isteriz ki, TKHK m. 4/6 hükmünün kapsamına ilişkin bu sorun avalden bağımsız olarak kambiyo borçlusu tüketici lehine verilen tüm şahsi teminatlar için gündeme gelecektir. Örneğin; tüketici tarafından düzenlenen bir senette tüketici lehine müteselsil kefalet verildiğinde senedi devralan kişinin iyiniyeti korunacağından müteselsil kefalet devraldığı kabul edilecektir. Ancak TKHK m. 4/6 hükmünde tüketici lehine verilen şahsi teminat adi kefalet sayılır denildiğinden müteselsil kefaletin adi kefalet olarak kabulü gerekecek, bu durumda kıymetli evrak hukukunda geçerli olan görünüşe güvenin korunması ilkesi ile TKHK m. 4/6 hükmü çatışacaktır.

geçerli olan görünüşe güven ilkesine mi yoksa TKHK m. 4/6 hükmüne mi üstünlük tanınacağı sorusu gündeme gelmektedir³¹.

B. Avalin Adi Kefalet Sayılıp Sayılmayacağına İlişkin Öğretide İleri Sürülen Görüşler

Tespit edebildiğimiz kadarıyla öğretide hâkim görüş, şahsi teminat niteliği taşıdığından tüketici lehine verilen avalin de TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet sayılacağını kabul etmektedir³². Aksi görüş ise avalin kambiyo senetlerine özgü bir teminat türü olduğunu, emre ve hamiline yazılı senetlerde geçerli olan görünüşe güven ilkesi gereği avalin adi kefalet sayılmayacağını savunmaktadır³³.

C. Avalin Adi Kefalet Sayılıp Sayılmayacağına İlişkin Yargı Uygulaması

Avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağını konu alan bir yargı kararına henüz tesadüf edilmemiştir. Ancak garantinin adi kefalet sayılıp

sayılmayacağına ilişkin mTKHK döneminde verilen yargı kararları avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağına ilişkin tartışmaya kısmen de olsa ışık tutar niteliktedir³⁴. Zira her ne kadar nitelik itibarıyla farklı kurumlar olsalar da sonuçları bakımından garanti ve aval birbirine benzerdir. Nitekim avalde olduğu gibi garantide de garanti veren, lehine güvence verdiği kişinin def'i ve itirazlarını alacaklıya karşı ileri sürememekte, lehine güvence verilen kişiye karşı takip başlatılmasına gerek olmaksızın borç vadesinde ödenmediği takdirde sorumlu olmakta ve lehine güvence verdiği kişinin borcundan bağımsız bir sorumluluk üstlenmektedir. Hatta bu açıdan bakıldığında garanti, alacaklıya avalden daha fazla güvence sağlamaktadır. Zira lehine güvence verilen kişinin taahhüdü şekle ait bir noksanlık nedeniyle geçersizse avalistin sorumluluğu da ortadan kalkmaktadır (TTK m. 702/2). Oysa lehine garanti verilen kişinin sorumluluğu şekle ait bir noksanlık nedeniyle geçersiz kabul edilse dahi garanti verenin sorumluluğu devam etmektedir³⁵. Dolayısıyla tüketici lehine verilen garantinin adi kefalet sayılıp sayılmayacağına ilişkin yargı kararları tüketici lehine verilen avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağı değerlendirilirken dikkate alınabilir. Bu konuda Yargıtay 19. Hukuk Dairesi³⁶, tüketici lehine verilen garantinin garanti olarak değerlendirileceğini kabul ederken Yargıtay 11. Hukuk Dairesi³⁷, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi³⁸ ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu³⁹ garantinin adi kefalet sayılacağı yönünde

³¹ İfade etmek gerekir ki, buna benzer bir çatışma TBK m. 583/1 hükmü ile TTK m. 7 hükmü arasında da bulunmaktadır. Şöyle ki, TBK m. 583/1 hükmünde müteselsil kefil olabilmek için buna ilişkin iradenin açıkça belirtilmesi şart koşulmuştur. TTK m. 7 hükmünde ise bu yönde bir şart aranmaksızın ticari işlerde müteselsil kefaletin geçerli olacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla ticari işlerde müteselsil kefalet ibaresi kullanılmadığı takdirde kefaletin müteselsil kefalet sayılıp sayılmayacağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Öğretide özel hüküm genel hüküm ilişkisinden yola çıkılarak ticari işlerde açıkça bu yönde bir ibare bulunmasa dahi müteselsil kefaletin geçerli olacağı kabul edilmektedir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Çelebi Can/Fahri Erdem Kaşak, "Ticari Borçlara Kefalet Halinde Ticari İşlerde Telesül Karinesinin, Müteselsil Kefil Sifatının El Yazısıyla Belirlenmesini Arayan TBK m. 583 Hükmü Karşısında Uygulanabilirliği", *Terazi Hukuk Dergisi*, 15(162), 2020, s. 266 vd.

³² Burak Özen, "Tüketici Kredileri Çerçevesinde Verilen Kişisel Teminatların Geçerliliği", 3. *Tüketici Hukuku Sempozyumu*, Bilge, 2014, s. 295; Özen, Millî Şerh, s. 68, 109; Atilla Altop, "Bankacılık Sektöründeki Tüketici İşlemlerinde Tüketicinin Edimlerine Karşılık Olarak Alınan Şahsi Teminatlar", 6502 Sayılı Kanuna Göre Bankacılık ve İnşaat Sektörlerinde Tüketici Hukuku ve Uygulamaları, 3. Baskı, Bilge, 2015, s. 11, dn. 4; Eru Tüzemen Atik, "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Düzenlemelerinin Avale Etkisi", *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 2021, s. 18-20. TKHK m. 4/6 hükmüyle tüketici lehine bir başkasının aval verme ehliyetinin kısıtlanmış olduğu yönünde bkz. Yıldırım/Aytuğar, s. 40.

³³ Bahtiyar, s. 207; Gümüş, s. 43. Hükmün lafzı dikkate alındığında bir şahsi teminat türü olan avalin de adi kefalet sayılacağı, ancak bunun kıymetli evrak hukuku ilkelerini ve işlem güvenliğini zedeleyeceği, bu nedenle TKHK m. 4/6 hükmüne avalin kapsam dışında tutulduğu yönünde açık bir hüküm konulmasının yerinde olacağına ilişkin olarak bkz. Şebnem Akipek Öcal/Özge Uzun Kazmacı/Esra Hamamcıoğlu, "Bankacılık Sektöründe Kefalet, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Uygulamaları Külliyyatı", *Bankacılık Sektöründe Tüketici Hukuku Uygulamaları*, 2. Baskı, Aristo, 2017, s. 157; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 86 vd.; Hamamcıoğlu, s. 63.

³⁴ Bu hususta bkz. Nami Barlas, "Kredi Kartı İlişkisinde Bankaya Karşı Verilen Kişisel Teminatın Niteliğinin Belirlenmesi", *Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı*, Beta, 2002, s. 969 vd.; Arif Kocaman, "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 4.7.2001 Tarih ve E. 2001/19-534, K. 2001/583 Sayılı Kararı Üzerine Bir Değerlendirme-Kredi Kartı İlişkisinde Bankaya Karşı Verilen Kişisel (Şahsi) Teminatın Hukuki Niteliği: Garanti mi Kefalet mi?", *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XIX*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Mayıs 2003, s. 67 vd.; Gamze Turan, "Garanti ve Kefalet Sözleşmeleri Arasındaki Farklar ve Banka Kredi Kartı Sözleşmelerindeki Şahsi Teminatın Niteliği", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 66, 2006, s. 40 vd.

³⁵ Aval ile garantinin benzer ve farklı yönleri hakkında bkz. Nihal Koşer, "Aval ve Avalin Diğer Kişisel Teminat Sağlayan Sözleşmelerle İlişkisi", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 2016, s. 256-258.

³⁶ Y.19.HD, T.1.5.2001, E.2000/9411, K. 2001/3328; Y.19.HD, T.8.5.2003, E.2002/10150, K. 2003/4910 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

³⁷ Y.11.HD, T.28.1.2002, E.2001/10654, K.2002/506; 11.HD, T.3.12.2002, E.2002/6465, K. 2002/11252 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi 10 Şubat 2023).

³⁸ Çeker, s. 442.

³⁹ YHGK, T.4.7.2001, E.19-534, K.2001/583 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 10.02.2023). Bu konuda ayrıntılı değerlendirme için bkz. Sabih Arkan, "Kredi kartlarıyla İlgili Olarak Verilen Güvencenin Hukuki Niteliği (HGK'nın 4.7.2001 Tarihli Kararının Eleştirisi)", *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*, C.I, Beta, 2003, s. 983 vd.; Öztek, s. 24; Çe-

kararlar vermiştir.

Kanaatimizce garantinin adi kefalet sayılacağına ilişkin mTKHK döneminde verilen bu kararlar tek başına, avalin adi kefalet sayılması gerektiği yönünde çıkarım yapmaya imkân vermemektedir. Kuşkusuz aval de tıpkı garanti gibi bir şahsi teminat türüdür ve yukarıda ifade edildiği üzere birçok yönden garantiye benzemektedir. Ancak avalî özellikli kılan, görünüşe güven ilkesinin geçerli olduğu kambiyo hukukuna ilişkin bir teminat türü olmasıdır. Kaldı ki, uygulamada pek rastlanılmamakla birlikte bir kişi kambiyo senedi düzenleyen tüketicinin borcu için senet üzerinde garanti beyanında bulunursa⁴⁰ bu güvencenin de adi kefalet sayılıp sayılmayacağı tartışılacaktır. Zira kambiyo senetlerinde görünüşe güven ilkesi geçerli olduğundan senedi devralan kişi senet üzerinde garanti beyanı gördüyse senedi garanti beyanıyla devralmış kabul edilecektir. Ancak TKHK m. 4/6 hükmünde tüketici lehine verilen şahsi teminatların her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağı öngörüldüğünden tıpkı aval gibi kambiyo senedi üzerindeki garanti beyanının da adi kefalet sayılıp sayılmayacağı tartışması gündeme gelecektir.

D. Avalin Adi Kefalet Sayılıp Sayılmayacağına İlişkin Kanaatimiz

Avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağına ilişkin olarak öncelikle şunu ifade etmek isteriz ki, tüketici lehine verilen avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağına ilişkin tartışma senet devredilmişse, farklı bir deyişle soyutluk ilkesi devreye girmişse gündeme gelecek bir tartışmadır. Zira senet henüz devredilmeyip tüketici ile lehtar (banka) arasında kalmışsa lehtar zaten muhatabının tüketici olduğunu bildiğinden kıymetli evrak hukuku kapsamında korunması gereken bir iyiniyet söz konusu değildir. Dolayısıyla tüketici lehine verilen aval lehtar açısından her halükârda adi kefalet sayılacak ve lehtar öncelikle tüketiciye başvurmadan avalistten ödeme talep edemeyecektir. Aynı şekilde senedin üzerinde tüketici senedi olduğu açıkça yazıyor ise kıymetli evrak hukuku kapsamında korunması gereken bir iyiniyet söz konusu olmayacağından lehtar dışındaki kişiler açısından da aval adi kefalet sayılacaktır. Dolayısıyla avalin adi kefalet sayılıp sayılmayacağına ilişkin tartışma senedin üzerinde tüketici senedi olduğu yazmıyorsa ve senet devredilmişse gündeme gelecektir. Kanaatimizce TKHK m. 4/6 hükmünün

ker, s. 441.

⁴⁰ Uygulamada pek rastlanılmamakla birlikte, kambiyo senedi borçlusunun ediminin aval yerine, kefalet ya da garanti yolu ile de güvence altına alınmasının mümkün olduğu yönünde bkz. Kendigelen/Kırca, s. 227, Nr. 484.

lafzı ve amacı dikkate alındığında bu ihtimalde de aval adi kefalet kapsamında değerlendirilmelidir⁴¹. Nitekim kanun koyucu her ne isim altında olursa olsun tüketici lehine verilen şahsi teminat adi kefalet sayılır demek suretiyle bu yöndeki iradesini açıkça ortaya koymuştur. Dolayısıyla bir şahsi teminat türü olan aval de adi kefalet sayılmalı, hamil öncelikle tüketiciye başvurmadan avalistten ödeme talep edememelidir. Esasen her ne kadar bu kabul, emre ve hamiline yazılı senetlerin ticari hayatta oluşturdukları görünüşe güveni zedelese de, lehtarın banka gibi ekonomik anlamda güçlü olduğu durumlarda hamil açısından pek bir sorun teşkil etmeyecektir. Zira hamil, verdiği taahhüt adi kefalet sayılan avaliste başvurmaya gerek kalmaksızın -ciro edilemez veya sorumsuzluk kaydı koymadığı sürece- direkt lehtardan alacağını tahsil edecektir. Senet lehtarın eline geldiğinde ise aval zaten her halükârda adi kefalet sayılacağından lehtar önce tüketiciye başvurmadan avalistten ödeme talep edemeyecektir.

E. Tüketici Lehine Verilen Avalin Adi Kefalet Sayılabilmesi İçin Kefaletin Şekil Şartlarının Sağlanmasının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu

Tüketici lehine verilen aval, TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet sayıldığı takdirde, kefaletin şekline ilişkin şartların sağlanmasının gerekli olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir. Öğretide genel olarak tüketici lehine verilen avalin TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet sayılabilmesi için kefaletle ilişkin şekli şartların sağlanması gerektiği aksi takdirde teminatın (avalin) tamamen geçersiz sayılacağı ileri sürülmektedir⁴². Kanaatimizce bu durumda

⁴¹ Bu noktada neden bu görüşü savunduğumuzun daha anlaşılabilir olması adına bu makalenin yazılmasına vesile olan somut olaydan da kısaca bahsetmek isteriz. Bu makalenin ortaya çıkışı yaşlı bir babanın oğlunun çektiği tüketici kredisine güvence olarak aval vermesine dayanmaktadır. Somut olayda banka, tüketici kredisini güvence altına almak adına kredi çeken kişiden bir kıymetli evrak almış ve babayı avalist sıfatıyla kambiyo ilişkisine dâhil etmiştir. Somut olayda baba herhangi bir maddi menfaat beklemeden tamamen dostane duygularla, hatta biraz da oğlunun ısrarıyla teminat vermiştir. Ancak babanın senedi imzalarla banka görevlisine yönelttiği şu soru ne tür bir sorumluluk üstlendiğinin bilincinde olmadığını açıkça göstermektedir. Banka görevlisi babaya senedin üzerine “Avalimdir yazıp imzalayabilir misiniz?” dediğinde ne yazacağını anlamayan baba, tekrar tekrar ne yazacağını banka görevlisine sormuş, en sonunda banka görevlisi, babaya ne yazması gerektiğini harf harf hecelemiştir. Görüldüğü üzere somut olayda banka TKHK m. 4/6 hükmünü dolanmak amacıyla avalin ismen dahi ne olduğundan bihaber bir kişiyi avalist sıfatıyla kambiyo ilişkisine dâhil etmiştir.

⁴² Ebru Ceylan, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Tüketici Kredisi ve Kredi Kartı Sözleşmelerindeki Kişisel Teminatlarla İlgili Değerlendirmeler”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 9(17), 2021, s. 109; Burak Özen, “Tüketici İşlemlerinde Kişisel Teminatlar”, 3. *Tüketici Hukuku Sempozyumu*, Bilge, 2014, s. 61; Feray Fırıncıoğulları, *Tüketici İşlemlerinde Şahsi Teminatlar*, Seçkin, 2018, s. 146; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 88;

bir kanuni tahvil söz konusu olduğundan verilen teminatın (avalin) geçerli olup olmadığı değerlendirilirken kefaletin şekil şartları değil avalin şekil şartları esas alınmalı, hukuken geçerli bir şekilde aval verilmişse kefaletin şartları sağlanmasa dahi aval TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet olarak geçerli kabul edilmelidir⁴³. Örneğin; eşinin rızası olmadan tüketici lehine aval veren kişi, kıymetli evrak hukuku kapsamında geçerli bir teminat verdiği için⁴⁴, artık TKHK m. 4/6 hükmü gereği adi kefalet olarak kabul edilen teminat (aval), eş rızası [Türk Borçlar Kanunu (TBK m. 584)⁴⁵] eksikliği sebebiyle tamamen geçersiz sayılmamalıdır⁴⁶. Zira tüketici lehine verilen şahsi teminatların adi kefalet sayılacağına ilişkin TKHK m. 4/6 hükmünün amacı, önce tüketiciye başvurmadan güvence veren kişiye başvurulmasını önlemektir. Kanaatimizce bu amaç gerçekleştirildiği takdirde diğer şekli şartların ihmal edilmesi hukuken

Akipek/Uzun Kazmacı/Hamamcıoğlu, s. 157; Altop, Şahsi Teminatlar, s. 12; Tüzemen Atik, Aval, s. 23 vd. TKHK m. 4/6 hükmü (kanuni tahvil) bağlamında olmamakla birlikte benzer yönde bkz. Emrah Aktürk, *Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Koşulları ve Sonuçları*, Adalet, 2020, s. 258.

⁴³ Benzer yönde bkz. Gümüş, s. 47.

⁴⁴ Kefaletin şekil şartlarının diğer şahsi teminatlarda da uygulanacağına ilişkin TBK m. 603 hükmüne rağmen avalde eş rızası aranmayacağına yönelik YİBBGK kararı için bkz. YİBBGK, T. 20.4.2018, E. 2017/4 K. 2018/5 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.: 10.02.2023). Bu kararın değerlendirmesi için bkz. Mehmet Helvacı/Raziye Aksu Özkan, “Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurul Kararı Işığında Avalde Eşin Rızasının Gerekliliğinin Değerlendirilmesi” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 25(2), Aralık 2019, s. 873 vd.

⁴⁵ RG, 04.02.2011, S. 27836.

⁴⁶ Burada söylenenler özellikle eş rızası olmaksızın verilen aval için geçerlidir. Zira YİBBGK kararı gereği kefaletin şekil şartlarından birisi olan eş rızası avalde aranmayacaktır. Ancak kefaletin diğer şartlarının aval bakımından da uygulanacağı yönündeki görüş [bu yönde bkz. İsmail Kırca, “Türk Borçlar Kanunu Tasarısı, Kefalette Eşin İzni”, *Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan*, Turhan Kitapevi, 2006, s. 437-438; Atilla Altop, “Gerçek Kişilerce Gerçekleştirilen Aval İşlemlerine, TBK m.603 Hükmü Uyarınca Kefaletin Şekline, Kefil Olma Ehliyetine ve Eşin Rızasına İlişkin Hükümler Uygulanacak mıdır?”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1), Ocak 2016, s. 298; Burak Özen, *Kefalet Sözleşmesi*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2014, s. 53-54.] benimsenirse kefaletin şekil şartlarını sağlamayan aval geçersiz olduğundan geçersiz olan bu avalu TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet olarak kabul etmek mümkün olmayacaktır. Ancak kanaatimizce eş rızasında olduğu gibi kefaletle ilişkin diğer şekil şartları da aval bakımından uygulanmayacağından [bu yönde bkz. Seza Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 2013, s. 323; Helvacı/Aksu Özkan, s. 902; Mehmet Çelebi Can, “Türk Borçlar Kanunu’nun 603. Maddesinin Kıymetli Evrak Hukukunda Uygulanabilirliği -Avalde Eşin Rızası Aranmalı mı?”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(3), 2017, s. 68; Ayşegül Sezgin Huysal, “TBK Madde 603’ün Avalde Uygulanabilirliği”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 2017, s. 186] kefaletin diğer şekil şartlarını taşımayan avalin TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefaletle tahvili mümkün olacaktır.

bir sorun teşkil etmemeli, daha ağır bir sorumluluk altına giren kişi daha hafif bir sorumluluk öngören adi kefalet kapsamında sorumlu tutulabilmelidir.

Ancak burada söylenenler sadece aval bakımından geçerlidir. Çünkü TBK m. 603 hükmüne rağmen kefaletin şekline –YİBBGK Kararı gereği özellikle eş rızasına- ilişkin hususlar aval bakımından uygulanmayacaktır. Dolayısıyla kefaletin şekil şartlarını sağlamasa dahi geçerli bir şekilde aval verilmesi mümkündür. Buna karşın TBK m. 603 hükmü gereği kefaletin şekline ilişkin şartlar gerçek kişilerce verilen diğer kişisel teminatlar açısından da uygulama alanı bulacağından; kefaletin şekline ilişkin şartları, örneğin; eş rızasını sağlamayan garanti taahhüdünün bizzat kendisi geçersiz olacaktır. Tüketici lehine verilen şahsi teminatların adi kefalet sayılacağına öngören TKHK m. 4/6 hükmünün amacı geçersiz bir teminatı (garantiyi) geçerli bir teminat (adi kefalet) haline getirmek değildir. Kanuni tahvil öngören bu hüküm sadece geçerli bir teminat söz konusuysa uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla tüketici lehine verilen şahsi teminat (garanti) TBK m. 603 gereği kefaletin şartlarını sağlamadığı için geçersizse zaten bu teminatın TKHK m. 4/6 kapsamında kanuni tahvil yoluyla adi kefalet olarak kabul edilmesi mümkün olmayacaktır⁴⁷. Ayrıca iradi tahvilin temel şartlarından⁴⁸ birisi olan, geçersiz işlemin tahvil edileceği işleme ilişkin şekli gereklilikleri sağlamadığı için iradi tahvil yoluyla da garantinin adi kefaletle dönüştürülmesi mümkün olmayacaktır. Ancak aval kefaletin şekil şartlarını taşımasa, örneğin; eş

⁴⁷ Ancak şunu ifade edelim ki; bu söylenenler sadece gerçek kişiler tarafından verilen şahsi teminatlar için geçerlidir. Tüzel kişiler tarafından verilen şahsi teminatlarda kefaletin şekline ilişkin şartlar aranmayacağından (TBK m. 603) tüzel kişiler kefaletin şekline uymaksızın geçerli bir şekilde garanti verebilecektir. Dolayısıyla tüzel kişi tarafından verilen bu garantinin de kefaletle ilişkin şartları sağlamasa dahi TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet sayılması mümkün olacaktır.

⁴⁸ Geçersiz bir işlemin (iradi) tahvil yoluyla geçerli bir işleme dönüştürülebilmesi için kural olarak üç temel şartın sağlanması gerekir. Bunlardan ilki tarafların farazi iradelerinin işlemin ayakta tutulması yönünde olmasıdır. Ancak bu noktada tarafların gerçek iradesi değil farazi irade esas alınmakta, somut olayda model tip olarak nitelendirilen dürüst, makul ve orta zekâlı bir kişi eğer geçersiz işlemin yeni işleme tahvil edilmesini isteyecek idiyse tarafların rızası var kabul edilmektedir. İkinci olarak yeni işlemin eski işleme göre tarafları daha ağır sorumluluk altına sokmaması gerekir. Üçüncü olarak geçersiz işlemin tahvil edileceği işleme ilişkin asgari geçerlilik şartlarını taşıması gerekir. Tahvilin şartlarına ilişkin olarak bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 616-621; Esener, s. 234 vd; Erdoğan, s. 118-119; Havutçu, s. 651 vd.; Kaşak, s. 980 vd.

Ancak şunu ifade edelim ki; bu şartlar, “geçersiz” bir işlemin iradi tahvil yoluyla başka bir işleme dönüştürülmesi durumunda aranmaktadır. Kanuni tahvil durumunda bu şartların sağlanması gerekli değildir. Zira kanuni tahvil (TKHK m. 4/6) durumunda “geçerli” bir işlemin (aval, garanti vb.) başka bir işleme (adi kefalet) tahvili söz konusudur.

rızası olmasa dahi geçerli bir teminat olduğundan, bu teminat TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet olarak kabul edilebilecektir. Burada bir kanuni tahvil söz konusu olduğundan artık hukuken geçerli bir şekilde düzenlenen avalin tahvil edildiği adi kefalete ilişkin şekli şartları sağlaması gerekmeyecektir⁴⁹.

F. Avalin Adi Kefalet Olarak Kabul Edilmesinin Tüketici Tarafından Düzenlenen Emre veya Hamiline Yazılı Senetler Açısından Pratik Sonucu

Tüketici lehine verilen avalin adi kefalet sayılmasının uygulama açısından önemli pratik sonuçları vardır. Şöyle ki; tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliği bir mutlak def'i olarak kabul edilirse, tüketici herkese karşı sorumluluktan kurtulacağından verdiği teminat adi kefalet sayılan avalist de herkese karşı sorumluluktan kurtulacaktır. Zira kefalet fer'i nitelikte bir borç ilişkisi doğduğundan asıl borçlu tüketici sorumlu tutulamadığından avalist de sorumlu tutulamayacaktır. Tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliği bir şahsi def'i olarak kabul edilirse, lehtar dışındaki kişilere karşı tüketicinin sorumluluğu devam edeceğinden verdiği teminat adi kefalet sayılan avalistin sorumluluğu da lehtar dışındaki kişilere karşı devam edecektir. Ancak bizim de benimsediğimiz üçüncü görüş doğrultusunda tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamiline yazılı senetler tüketici bakımından geçerli kabul edilirse, asıl borçlu tüketicinin sorumluluğu lehtar da dahil herkese karşı devam edeceğinden verdiği teminat adi kefalet sayılan avalisti de lehtar da dahil herkese karşı adi kefalet hükümleri kapsamında sorumlu tutmak mümkün olacaktır.

Tüketici lehine verilen aval; aval olarak kabul edildiği takdirde ise, emre veya hamile yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliğinin TTK m. 702/2 bağlamında şekle ait bir noksanlık olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinin tespiti gerekir. Zira aval; şeklen fer'i, madden bağımsız bir borç ilişkisi doğurur. Eğer lehine aval verilen tüketicinin taahhüdü

⁴⁹ Ancak bu noktada şu hususa dikkat çekmek isteriz: Eğer geçersiz bir aval taahhüdü iradi tahvil yoluyla adi kefalete dönüştürülmek isteniyorsa elbette geçersiz işlemin (avalin) dönüştürüleceği işleme (adi kefalete) ilişkin asgari şekil şartlarını sağlaması gerekir. Ancak hukuken geçerli bir avalin TKHK m. 4/6 kapsamında kanuni tahvil yoluyla adi kefalet sayılabilmesi için kefaletin şekil şartlarının sağlanması gerekli değildir. Eğer bu şart aranırsa tüketici lehine verilen teminatın (avalin) tamamen geçersiz olması sonucu ortaya çıkar ki, bu TKHK m. 4/6 hükmünün amacını aşan bir sonuç doğurur. Zira bu hükmün amacı öncelikle tüketiciye başvurulmadan tüketici lehine güvence veren kişiye başvurulmasını önlemektir. Yoksa bu hükmün tüketici lehine teminat veren kişileri tamamen sorumsuz kılmak gibi bir amacı söz konusu değildir.

şekle ait bir noksanlık sebebiyle geçersizse avalisti de sorumlu tutmak mümkün olmayacaktır. Şekle ait noksanlıktan kasıt parmak basmak yoluyla taahhüt altına girmek veya kısmi ciroda olduğu gibi⁵⁰ senede bakıldığında açıkça anlaşılabilen eksiklikleri ifade etmektedir. Kanaatimizce emre veya hamiline yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliği kural olarak şekle ait bir noksanlık değildir, dolayısıyla emre veya hamiline yazılı senet düzenleyen tüketici sorumlu tutulmasa dahi avalistin sorumluluğu devam edecektir⁵¹. Ancak senedin üzerinde tüketici senedi olduğu açıkça yazıyor, farklı bir ifadeyle geçersizliğin nedeni senede bakıldığında açıkça anlaşılır ise artık bunu şekle ait bir noksanlık kapsamında değerlendirmek mümkündür. Dolayısıyla senedin üzerinde tüketici tarafından düzenlendiği açıkça yazdığı ihtimalde tüketicinin taahhüdü şekle ait bir noksanlık sebebiyle geçersiz olduğundan artık avalisti de sorumlu tutmak mümkün olmayacaktır. Burada söylenenler, tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamile yazılı senedin tüketici bakımından geçersizliği bir mutlak def'i olarak kabul edildiğinde senetteki bütün alacaklılar açısından geçerlidir. Ancak senedin tüketici bakımından geçersizliğinin bir şahsi def'i olduğu yönündeki görüş kabul edilirse sadece lehtara karşı geçerlidir. Lehtar dışındaki iyiniyetli kişilere karşı tüketicinin sorumluluğu devam edeceğinden avalistin sorumluluğu da lehtar dışındaki kişilere karşı devam edecektir. Ancak bizim de benimsediğimiz üçüncü görüş doğrultusunda tüketici tarafından düzenlenen emre veya hamiline yazılı senet tüketici bakımından geçerli kabul edilirse, tüketicinin sorumluluğu lehtar da dahil herkese karşı devam edeceğinden –şekle ait noksanlık sebebiyle geçersizlik tartışmasına girmeye gerek kalmaksızın- avalistin sorumluluğu da lehtar da dahil herkese karşı devam edecektir.

G. Teminat Amacıyla Yapılan Temlik Ciro su Adi Kefalet Sayılmalı mıdır?

Aval kambiyo senetlerine özgü bir teminat türüdür ve kambiyo ilişkisinde genellikle kefalet yerine aval tercihi edilir. Nitekim bu nedenledir ki öğretide aval, poliçe kefaleti (*Wechselbürgschaft*) olarak da nitelendirilmektedir⁵². Ancak kambiyo senedi üzerinde açıkça aval verilmesi, lehine aval verilen kişinin itibarı üzerinde olumsuz bir etki doğuracağından bir kişi lehine

⁵⁰ Kendigelen/Kırca, s. 230-231, Nr. 495.

⁵¹ Aynı yönde bkz. Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 88; Akipek/Uzun Kazmacı/Hamamcıoğlu, 156; Gümüş, s. 43; Uzunallı Eroğlu, s. 148; Tüzemen Atik, Aval, s. 25.

⁵² Kendigelen/Kırca, s. 227, Nr. 484.

güvence verilmek istendiğinde kambiyo ilişkisine avalist sıfatıyla değil ciranta sıfatıyla dâhil olunmaktadır. Gizli aval (*verdeckte Wechselbürgschaft*) olarak nitelendirilen⁵³ bu gibi durumlarda senette, keşideci lehine teminat (aval) vermek isteyen kişi lehtar olarak tayin edilmekte veya senet bu kişiye ciro edilmekte ve bu kişi senedi devrederek devralan hamile karşı -gerçekte arzulanavalist sıfatıyla değil- ciranta sıfatıyla sorumlu olmaktadır. İşte bu noktada kambiyo senedi düzenleyen tüketici lehine güvence vermek amacıyla yapılan ciroların TKHK m. 4/6 kapsamında adi kefalet sayılıp sayılmayacağı sorusu gündeme gelmektedir. Kanaatimizce bu durumda şeklen bir teminat söz konusu olmadığından kural olarak ciro ciro muamelesi görmelidir. Zira aksi kararlaştırılmadıkça her temlik cirosunun teminat fonksiyonu bulunduğundan (TTK m. 685) senedi devreden her ciranta bir nevi senedi düzenleyen tüketici lehine şahsi teminat vermektedir. Eğer ciro adi kefalet sayılır ise senedi devreden herkesin ciranta sıfatıyla değil adi kefil sıfatıyla sorumlu tutulması gerekir ki, bu durum işlem güvenliğini derinden zedeler. Bu nedenle ciro kural olarak ciro muamelesi görmelidir. Ancak cironun, TKHK m. 4/6 hükmünü dolanmak niyetiyle teminat amaçlı yapıldığı ispat edilebiliyorsa artık ciro, adi kefalet kapsamında değerlendirilmelidir⁵⁴. Bu noktada, senedi devreden ile devralan kişi arasında herhangi bir temel ilişkinin bulunmaması cironun temlik amacıyla değil, teminat amacıyla yapıldığına yönelik bir işaret olarak algılanabilir. Özellikle senet, tüketicinin borcu için aval vermek isteyen kişi lehine düzenlenip arada herhangi bir temel ilişki bulunmaksızın daha sonra asıl lehtar olan kişiye devredilmişse lehtarın (gizli avalistin) cirosu adi kefalet kapsamında değerlendirilebilir.

SONUÇ

TKHK m. 4/5 hükmünde, tüketicinin sadece nama yazılı senet düzenleyebileceği, emre veya hamiline yazılı senet düzenlerse senedin kendisi açısından geçersiz olacağı öngörülmüş, ancak geçersizliğin bir mutlak def'i mi yoksa nispi def'i mi olduğu konusunda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Her ne kadar öğretide hâkim görüş, senedin tüketici bakımından geçersizliğinin mutlak def'i olduğu yönünde şekillense de tüketiciden sadece nama yazılı kıymetli evrak alınabileceğini öngören TKHK m. 4/5 hükmünün amacı göz önünde bulundurulduğunda bu konuda senedin geçersizliğine ilişkin bir yaptırım öngörülmesi kanaatimizce kanun koyucunun amacına uygun bir

çözüm değildir. Burada -geçersizliğin bir mutlak def'i mi yoksa nispi def'i mi olduğu tartışması bir tarafa- bizzat senedin tüketici bakımından geçersiz sayılması sorun teşkil etmektedir. Zira kanun koyucu TKHK m. 4/5 hükmü ile tüketiciyi tamamen sorumluluktan kurtarmayı değil sadece tüketicinin temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan kişiye karşı da ileri sürebilmesine imkân tanımayı amaçlamıştır. Bu amacın gerçekleşmesi için senedin tüketici bakımından geçersiz sayılması gerekli değildir. Senet tüketici bakımından geçerli kabul edilip, tüketicinin temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan iyiniyetli kişilere karşı ileri sürebileceğini kabul etmek kanun koyucunun amacının gerçekleşmesi için yeterlidir.

Bu nedenle senedin tüketici bakımından geçersiz olduğu ve bunun herkese karşı ileri sürülebileceği (mutlak def'i) kabul edilirse, tüketiciye TKHK m. 4/5 hükmünün amacını aşan bir koruma sağlanır. Senedin tüketici bakımından geçersiz olduğu ancak bunun sadece taraflar arasında ileri sürülebileceği (nispi def'i) kabul edilirse de TKHK m. 4/5 hükmünün amacı gerçekleşmez. Zira bu ihtimalde tüketici temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan iyiniyetli kişilere karşı ileri süremez. Dolayısıyla TKHK m. 4/5 hükmünün amacı dikkate alındığında en uygun çözüm emre veya hamile yazılı senedin tüketici bakımından geçerli olacağını ancak tüketicinin temel ilişkiden kaynaklanan def'i ve itirazlarını senedi devralan iyiniyetli kişilere karşı da ileri sürebileceğini kabul etmektir. Kanaatimizce yapılacak bir kanun değişikliği ile hükmün uygulama alanının amacına uygun şekilde sınırlandırılması yerinde olacaktır.

TKHK m. 4/6 hükmünde tüketici lehine verilen şahsi teminatların her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılacağı öngörülmüştür. Burada kanun koyucu herhangi bir maddi menfaat beklemeksizin dostane duygularla tüketici lehine güvence veren kişileri korumak istemiş ve bu korumanın dolanılmasını önlemek adına her ne isim altında olursa olsun tüketici lehine verilen şahsi teminatların adi kefalet sayılacağını öngörmüştür. Kanaatimizce TKHK m. 4/6 hükmünün bu açık lafzı ve amacı dikkate alındığında bir şahsi teminat türü olan aval de adi kefalet sayılmalı, her ne kadar bu kabul kıymetli evrak hukuku ilkelerini zedelese de hamil önce tüketiciye başvurmadan avalistten ödeme talep edememelidir.

⁵³ Tüzemen Atik, Aval, s. 22.

⁵⁴ Bu hususta ayrıca bkz. Tüzemen Atik, Aval, s. 21-22.

KAYNAKÇA

- Akipek Öcal Ş/Uzun Kazmacı Ö/Hamamcıoğlu E, “Bankacılık Sektöründe Kefalet, Sektörel Bazda Tüketici Hukuku Uygulamaları Külliyyatı”, *Bankacılık Sektöründe Tüketici Hukuku Uygulamaları*, 2. Baskı, Aristo, 2017, s. 123-159.
- Akipek Ş, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 52(3), 2003, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628947>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 103-119.
- Aktürk E, *Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Koşulları ve Sonuçları*, Adalet, 2020.
- Altop A, “Bankacılık Sektöründeki Tüketici İşlemlerinde Tüketicinin Edimlerine Karşılık Olarak Alınan Şahsi Teminatlar”, *6502 Sayılı Kanuna Göre Bankacılık ve İnşaat Sektörlerinde Tüketici Hukuku ve Uygulamaları*, 3. Baskı, Bilge, 2015 (Şahsi Teminatlar).
- Altop A, “Gerçek Kişilerce Gerçekleştirilen Aval İşlemlerine, TBK m.603 Hükmü Uyarınca Kefaletin Şekline, Kefil Olma Ehliyetine ve Eşin Rızasına İlişkin Hükümler Uygulanacak mıdır?”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(1), Ocak 2016, s. 291-330.
- Arat A, “Tüketici Hukuku’nda Kefalet Sözleşmesi”, *Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(41), 2016, <<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/264366>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 207-223.
- Arkan S, “Kredi Kartlarıyla İlgili Olarak Verilen Güvencenin Hukuki Niteliği (HGK’nın 4.7.2001 Tarihli Kararının Eleştirisi)”, *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan*, C.I, Beta, 2003, s. 983-991.
- Arkan S, “Tüketici Kredileri”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 18(1-2), 1995, s. 35-42.
- Aslan İ.Y, *Bankacılar İçin Tüketici Hukuku*, Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hizmetleri, 2016.
- Ayoğlu T, “29.11.2019 Tarihli 2018/5 E. 2019/6 K. Sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu Kararı’nın İncelenmesi”, *GSÜHF Ticaret Hukuku ABD-Aylık Bilimsel Konferanslar I Sunum Videosu*, <https://youtu.be/TJbwfcDJTWg>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, dakika

11, saniye 20 vd.

- Bahtiyar M, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Kıymetli Evrakla İlişkin Düzenlemeleri”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(2), 2014, <<https://www.jurix.com.tr/article/19905>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 194-209.
- Bahtiyar M/Hamamcıoğlu E, “Tüketicinin Kıymetli Evrak ile Borçlanması ve Sonuçları”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), Haziran 2015, <<https://jurix.com.tr/article/4236>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 67-92.
- Barlas N, “Kredi Kartı İlişkisinde Bankaya Karşı Verilen Kişisel Teminatın Niteliğinin Belirlenmesi”, *Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı*, Beta, 2002, s. 937-991.
- Battal A, “Kıymetli Evrakla Borç Altına Giren Tüketicinin Korunması”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 19(3), 1998, s. 95-112.
- Can M, “Yargı Kararları Işığında Tüketici Hukukunun Kambiyo Senetleri Tatbikatını Etkileyen Hükümlerine İlişkin Kısa Bir Değerlendirme”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 2020, <<https://www.jurix.com.tr/article/21557>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 4109-4122.
- Can M. Ç, “Türk Borçlar Kanunu’nun 603. Maddesinin Kıymetli Evrak Hukukunda Uygulanabilirliği -Avalde Eşin Rızası Aranmalı mı?”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(3), 2017, s. 35-73.
- Can M. Ç/Kaşak F. E, “Ticari Borçlara Kefalet Halinde Ticari İşlerde Teselsül Karinesinin, Müteselsil Kefil Sifatının El Yazısıyla Belirlenmesini Arayan TBK m. 583 Hükmü Karşısında Uygulanabilirliği”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 15(162), 2020, <<https://www.jurix.com.tr/article/20445>>, Erişim Tarihi 26 Ağustos 2023, s. 266-277.
- Cengil M. F, “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 05.03.2014 Tarih, 2013/12-2113 Esas ve 2014/210 Kararı Işığında Tüketicinin Yapmış Olduğu İşlemler Nedeniyle Nama Yazılı Senet Düzenlenmesi Zorunluluğu”, *Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), Aralık 2014, <<https://jurix.com.tr/article/4410>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 49-72.
- Ceylan E, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında

- Tüketici Kredisi ve Kredi Kartı Sözleşmelerindeki Kişisel Teminatlarla İlgili Değerlendirmeler”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 17, 2021, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdergi/issue/63043/957886>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 93-131.
- Civelek Acar E, “Kambiyo Senetleri Üzerinde Aval”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(2), 2021, s. 1301-1339.
- Çabri S, *6502 Sayılı Kanun’a Göre Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 1. Baskı, Adalet, 2016.
- Çeker M, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Kredi Kartı Borcunun Ödenmemesi ve Hukuki Sonuçları”, *Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1-2), 2004, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebyuhfd/issue/63551/970482>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 415-442.
- Doğan Ö, “Tüketici Senetleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 2018, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/39374/469905>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 113-141.
- Erdoğan İ, “Hukuki Muamelelerde Şekle Aykırılığın Yaptırımı” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1999, s. 114-123.
- Esener T, “Hukuki Muamelelerde Tahvil”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1959, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/42802/517302>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 234-259.
- Fıncıoğulları F, *Tüketici İşlemlerinde Şahsi Teminatlar*, Seçkin, 2018.
- Gümüş M. A, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, C.I, Vedat Kitapçılık, 2014.
- Hamamcıoğlu E, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Kıymetli Evrak Hukukuna Yansımaları”, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Disiplinler Arası Yaklaşım*, Seçkin, 2016, s. 57-65.
- Havutçu A, “6502 Sayılı Tüketicinin korunması Hakkında Kanun ‘un Konu Bakımından Uygulama Alanı: Özellikle Tüketici İşlemleri Bakımından Kanun ‘un Kapsamı”, *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*, 9, 2014, <<https://www.jurix.com.tr/article/8903>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 8-19.
- Havutçu A, “Şekle Aykırılık Nedeniyle Geçersiz Hukuki İşlemlerin Tahvili”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1-4), 1987, <<http://hdl.handle.net/20.500.12397/2003>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 643-681.
- Helvacı İ, “Banka Kredi Sözleşmeleri Çerçevesinde Adi Kefalet Sözleşmesine İlişkin Gelişmeler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 65(1), 2007, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9064/113044>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 263-272.
- Helvacı M/Aksu Özkan R, “Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurul Kararı Işığında Avalde Eşin Rızasının Gerekliğinin Değerlendirilmesi” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 25(2), Aralık 2019, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/51063/667638>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 873-906.
- Kara İ, *Tüketici Hukuku*, Engin Yayıncılık, 2015.
- Kaşak F. E, “Ölüme Bağlı Tasarrufların Tahvili”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 71(3), 2023, s. 971-1015.
- Kendigelen A, *Çek Hukuku*, 5. Baskı, On İki Levha, 2019.
- Kendigelen A/ Kırca, İ, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 1. Baskı, On İki Levha, 2019.
- Kırca İsmail, “Türk Borçlar Kanunu Tasarısı, Kefalet Eşin İzni”, *Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan*, Turhan Kitapevi, 2006, s. 435-457.
- Kocaman A, “Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 4.7.2001 Tarih ve E. 2001/19-534, K. 2001/583 Sayılı Kararı Üzerine Bir Değerlendirme-Kredi Kartı İlişkisinde Bankaya Karşı Verilen Kişisel (Şahsi) Teminatın Hukuki Niteliği: Garanti mi Kefalet mi?” *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XIX*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Mayıs 2003, s. 67-85.
- Kocayusufpaşaoğlu N, *Borçlar Hukukuna Giriş Hukuki İşlem Sözleşme*, 7. Baskı, Filiz Kitabevi, 2017.
- Koşer N, “Aval ve Avalin Diğer Kişisel Teminat Sağlayan Sözleşmelerle İlişkisi”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(2), 2016, <<https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/285763>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 241-264.
- Ozanoğlu H. S, *Tüketicinin Korunması Açısından Taksitle Satım Sözleşmesi*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1999.

- Önder F/Özkul B, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Açısından Tüketici Kredisi Sözleşmelerinde Bankaya Verilen Şahsi Güvence: Adi Kefalet Sözleşmesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 2013, s. 25-46.
- Özen B, “Tüketici İşlemlerinde Kişisel Teminatlar”, 3. *Tüketici Hukuku Sempozyumu*, Bilge, 2014, s. 51-61.
- Özen B, *Kefalet Sözleşmesi*, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2014.
- Özen B, *Milli Şerh- 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Milli Şerhi*, Aristo, 2016. (Milli Şerh)
- Özen B, “Tüketici Kredileri Çerçevesinde Verilen Kişisel Teminatların Geçerliliği”, 3. *Tüketici Hukuku Sempozyumu*, Bilge, 2014, s. 286-296.
- Öztek S, “Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar”, *Bankacılar Dergisi*, 67, 2008, s. 6-27.
- Reisoğlu S, *Türk Kefalet Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 2013.
- Serdar İ, “Tüketici Kredilerinde Teminat”, *Terazi Hukuk Dergisi*, 9, 2014, <<https://www.jurix.com.tr/article/8916>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 70-86.
- Sezgin Huysal A, “TBK Madde 603’ün Avale Uygulanabilirliği”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 2017, s. 171-188.
- Şafak A, “Tüketici İşlemi Sonrasında Düzenlenen Emre Yazılı Senedi Ciro Yolu ile Devralan Haklı Hamile Karşı Senedin Geçersizliği İddiasının İleri Sürülüp Sürüleceği”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 89(2), 2015, <<https://jurix.com.tr/article/16237>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 179- 195.
- Turan G, “Garanti ve Kefalet Sözleşmeleri Arasındaki Farklar ve Banka Kredi Kartı Sözleşmelerindeki Şahsi Teminatın Niteliği”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 66, 2006, <<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-66-254>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 27-50.
- Tüzemen Atik E, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Düzenlemelerinin Avale Etkisi”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 2021, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iauhfd/>

issue/63647/913041>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 1-33. (Aval)

- Tüzemen Atik E, *Açık Kambiyo Senetleri*, 3. Baskı, Seçkin, 2021.
- Uyumaz A/Akçaal M, “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Bazı Hükümlerine (M. 1-16) İlişkin Bir İnceleme”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 2013, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuhfd/issue/22408/239843>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 241-276.
- Uzunallı Eroğlu S, “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Kıymetli Evrak Hukukuna Etkileri”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), 2004, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfd/issue/46856/587561>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 113-176.
- Ülgen H/Helvacı M/Kaya A/Nomer Ertan N. F, *Kıymetli Evrak Hukuku*, 11. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2019.
- Yavuz N, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 2. Baskı, Adalet, 2010.
- Yener M. D, “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Tüketici Kredileri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 7(13), 2015, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/marufacd/issue/510/4631>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 409-436.
- Yeşiltepe S. Ö, “6502 Sayılı TKHK m. 4/5 Çerçevesinde Kıymetli Evrakın Tüketici Yönünden Geçersizliği Meselesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(2), 2014, s. 23-44.
- Yıldırım A/Aytuğar B, “Tüketici İşlemlerinde Kıymetli Evrak Düzenlenmesi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24(2), 2020, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuhfd/issue/54204/733311>>, Erişim Tarihi 1 Şubat 2023, s. 31-62.
- Zevkliler A/Aydoğdu M, *Tüketicinin Korunması Hukuku- Açıklamalı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun*, Seçkin, 2004.